

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976

BRNO 1978

obr. 4:7 / , tedy vesměs typů, jež pro svou velikost nebyly při výzkumu přehlédnuty.

Poměrně dobře jsou zastoupeny vrtáky /20 kusů, t.j. 14,81 % / , z nichž vyobrazujeme klasický exemplář s dlouhým krčkem /obr. 4:8 / , několikanásobný jemný vrtáček doplněný basálně rydlovitým úhozem /obr. 4:9 / , zobákovitý vrták /"zinken", obr. 4:11 / a jemný vrtáček se střídavou retuší /obr. 4:10 / , která je v našem prostředí méně obvyklá.

Nejpočetnější skupinu tvoří čepelky s otupeným bokem /typ 85, 86 - 52 kusů, t.j. 38,52 % /.

Soubor doplňuje 10 retušovaných čepelí, 9 čepelí se spodní retuší, 5 čepelových hrotů, 5 vrubů atd.

Tento náhodný a zcela nereprezentativní soubor artefaktů je přece poučný v tom smyslu, že ukazuje jak se mění typové spektrum v kolekci získané v přebrané zemině ze starších výkopů.

Jeskyně Hadí : Na haldě před vchodem do jeskyně jsem nasbíral 21 kusů štípané industrie, z toho 5 kusů odpadu, 9 neretušovaných čepelí a jejich zlomků /obr. 4:12, 15 / , 3 čepelky s otupeným bokem /obr. 4:16 / , 2 hrotité úštěpy /obr. 4:14 s retuší / , 1 kombinaci klínového rydla a vrtáku /obr. 4:13, basálně poškozeno / , a 1 jádro s rydlovitými úhozy /obr. 4:17 / . Kromě toho jsem zde našel 2 kónské řezáky.

Jeskyně Adlerova : 1 zlomek čepelky a 1 úštěp z haldy.

Břeh cesty pod Ochozským žlábkem : Při prohlídkách úvozové stěny cesty pod vyústěním Ochozského žlábku do Hádeckého údolí, na levém břehu potoka jsem vyzvedl 1 zbytek jádra, 2 úštěpy, 7 zlomků čepelí, 1 hrotitou čepelku a 1 zlomek čepelky s otupeným bokem. Pátrání po zbytku intaktní nálezové vrstvy zůstalo bezvýsledné, stejně jako sondáže v okolí nejnižšího strmého úseku žlutě značené turistické stezky, vedoucí od autobusové stanice Říčky-rozcestí do údolí Říčky v blízkosti rekreačního střediska n.p. Klenoty /1 / .

Odtud mám 3 úštěpy, zlomek čepelky a čepelku s otupeným bokem.

Jeskyně Švédův stůl : Z haldy pochází mimo množství zubů pleistocenní fauny /hlavně medvěd jeskynní / 5 úštěpů, 2 čepelky, 1 vrták /obr. 4:19 / a hrot /vrták ? / se střídavou retuší /obr. 4:18 ; silně patinováno /.

Uvnitř v jeskyni jsem vytěžil v roce 1965 útržek nálezové vrstvy ve výklenku levé stěny hlavní /vstupní / prostory bezprostředně za vchodem do levé postranní sínky. Z neobyčejně bohatého faunistického materiálu /stovky zubů jeskynního medvěda, vlka, hyeny, lva, koně, nosorožce atd. / stojí za zmínku zejména velké kusy kostí s hyeními ohryzy, obě ramena spodní čelisti lva a hyení koprolit. Vrstvu lze podle sedimentu /žlutohnědá jeskynní hlína s hrubou zaoblenou sutí / datovat ve srovnání s dřívějšími poznatky /2 / do interstadiálu "Podhradem".

Na závěr se chci zmínit o nálezích nových artefaktů z Býčí skály. Po velké povodni, která tuto jeskyni postihla v létě roku 1971, jsem vyzvedl z rozvířených sedimentů v prostoru chodby mezi Severní a Jižní síní kromě několika staroaurignackých a magdalenských artefaktů 1 typický radiolaritový vrták /obr. 4:20 / , rydlo a provrtanou tercierní konchylí /Pirenella picta ? /.

P o z n á m k y :

1 Valoch K., 1960 ; Magdalenien na Moravě. - Anthropos 12, NS 4.

2 Klíma B., 1962 : Die archäologische Erforschung der Höhle Švédův stůl. - Anthropos 13, NS 5,7 - 96.

Neue paläolithische Funde aus dem südlichen Teil des Mährischen Karstes /Bez. Brno/. Der Artikel handelt von Funden der Spaltindustrie auf der Halde vor der Pekárna Höhle /Backofenhöhle /. Unter ca. 900 Stück Industrie überwiegend kleine Absplisse und Abfall. Werkzeuge /135 St. / sind vorwiegend durch Klängen mit abgestumpfter Seite und ihre Bruchstücke vertreten. Einige Werkzeuge fand man auch auf der Halde vor der Höhle Hadí /Schlangenhöhle / und Švédův stůl /Schwedentisch / , wo wir im Jahre 1963 auch den Abriss einer Fundschicht mit reicher Fauna des mittelwürmschen Interstadial gewannen. In den aufgewirbelten Sedimenten in der Höhle Býčí skála /Stierfelshöhle / barg ich im Jahre 1971 ausser anderem einen Magdalenien-Radiolaritbohrer und eine durchbohrte Tertiär-Konchylie.

K POZNÁNÍ MLADÉHO PLEISTOCÉNU V BULHARECH

/okr. Břeclav /

Bohuslav Klíma , AÚ ČSAV Brno

Při kopání studny pro kuchyni JZD v Bulharech zachytili dělníci v červnu 1976 pevnou kost, kterou předložil k posouzení pracovníkům ústavu J. Benada spolu s nejstručnějším popisem profilu a s několika

vzorky zemin. Nálezové okolnosti nebylo možno již bezprostředně ověřit a je nutno proto přejmout přímo účinná pozorování. Pod povrchovou vrstvou černozemní pudy, znásobené v její mocnosti /1,5 m/ zřejmě splachy a snad i navážkami, procházelo hloubení studny čistou spraší /7,5 m/. Její basální poloha v mocnosti asi 100 cm, byla podle předložených vzorků zemin, zbarvena oranžově rezivými a světle šedými skvrnami oglejených poloh. Je při tom silně vápnitá a obsahuje hojně zlomky lastur měkkýšů. Pod touto vrstvou ležela sytě tmavá pohřbená černozemní půda o mocnosti 100 cm. V úrovni její hladiny byla zachráněna kost koně /Equus sp., Metacarpus/ a z basální polohy zase třísky a větší zlomky pevného, podle určení E. Opravila smrkového dřeva. Ještě níže byly zastíženy již jen jemnozrné písky modravě šedé barvy. Nález je zajímavý zvláště proto, že doplňuje dříve zde ve stejné úrovni ve studnách zjišťovaný výskyt rašeliny a tím i stratigrafii mladopleistocenních sedimentů jižní Moravy.

Zur Erkenntnis des jüngeren Pleistozäns in Bulhary / Bez. Břelav /. Beim Aushub eines Brunnens der LPG in Bulhary wurde unter reinem Löss, im unteren vermutlich vergleiten Teil, in einer Tiefe von 10 m der Metacarpus eines Pferdes /Equus sp./ erfasst. Es lag am Niveau der begrabenen Schwarzerde, deren Basallage wiederum feste Splitter von Tannenholz enthielt. Den Fund ergänzt das Vorkommen von Torf, das in dem gleichen Niveau wiederholt in Brunnen beobachtet wurde, und die Stratigraphie des jungen Pleistozäns in Südmähren.

EPIPALEOLITICKÁ STANICE V ZÁBLATÍ

/okr. Karviná/

Jiří Pavelčík, AÚ ČSAV Brno

Emanuel Grepl, Vlastivědný ústav Nový Jičín

V srpnu 1976 uskutečnil Vlastivědný ústav v Českém Těšíně zjišťovací výzkum v poloze "Na pískách" v Záblatí. Technickou část výzkumu vedl posluchač V. ročníku FF KU Praha Pavel Wodecki, odborným dozorem byla pověřena expozitura AÚ ČSAV v Opavě /J. Pavelčík/ a VÚ Nový Jičín /E. Grepl/. Sondy byly položeny na východním okraji parcely č.165, t.j. na první pravobřežní terase drobného potůčku a na parcele č.180/7, což bylo o 150 m výše po svahu.

Získané geologické profily posuzoval J. Macoun z ÚÚG Praha, který uvádí : " Ze stratigrafického hlediska tvoří basi výkopu pravděpodobně nejmladší sprašový pokryv viselského glaciálu /würmu/. V jeho nadloží je soliflukční poloha proměnlivé mocnosti, tvořené písčitymi hlínami až hlinitými písky, pravděpodobně z pozdního würmu. Zdá se, že na jejím povrchu je zachován relikv subfosilního pseudogleje, což je zvláště dobře patrné v čelní stěně rýhy. Ze subfosilního pseudogleje je zachován B-horizont.

Nadloží souvrství, překrývající tuto subfosilní půdu, má mocnost cca 40 cm, je tvořeno ronem přemístěnou písčitou sprašovou hlinou. Z pedologického hlediska se skládá z ornice a A -horizontu. Vcelku lze konstatovat, že celý profil je přetvořen recentním půdotvorným procesem /pseudoglej/."

Nalezené sílex jsou vázány na B - a A - horizont. Objevují se i v ornici. To znamená, že stanice je vázána na hladinu poslední würmské spraše /W₃/, t.j. že vznikla v době po její sedimentaci. Vše nasvědčuje tomu, že lokalita byla osídlena ještě v chladném finiglaciálu, kdy docházelo k tvoření periglaciálních jevů. Z polohy sílexů v profilu a z celkové stratigrafické situace vyplynulo, že vlastní stanice se nachází výše po svahu či až na temeni hřbetu a dosud zkoumané polohy jsou pouze sekundární polohy, kam byl materiál přemístěn soliflukcí.

Nalezená industrie vykazovala /podle E. Grepla/ několik typických artefaktů : klínová rydla / Klíma typ 30, 31/, vrub /KL 74/, kruhová úseč /KL 83/, šikmo retušovaná čepel /KL 61/, pravouhelník /KL 80/, čepel /KL 91/, mikročepel s mikrovrátkem /KL 26/, nevýrazný hrot typu Chatelperon /KL 47/, čepel s jednostrannou retuší /KL 65/, dlátka /KL 76 a/, zlomek mikročepel s otupeným bokem /KL 85/ atd. Z uvedené tvarové skladby lze rovněž bezpečně usuzovat na epipaleolitické až časně mezolitické stáří industrie. Bohužel dosud získaný soubor sílexů není natolik početný, aby ho bylo možno použít pro statistické vyhodnocení, a tím i k zařazení industrie ze Záblatí do některého z epipaleolitických kulturních celků.

Epipaläolithische Station in Záblatí / Bez. Karviná /. Die Feststellungsgrabung auf der Station Bohumín - Záblatí / Bez. Karviná / in der Flur "Na pískách" bewies ihre Datierung in die kalte Phase nach der Bildung des letzten Lösses /W₃/ . In den Sonden wurden Silexe nur in sekundärer Lage erfasst - durch Solifluktion und Abschwemmungen versetzt. Die eigentliche Station erstreckt sich offensichtlich höher im Hang. Auch wenn eine Reihe von Artefakten gefunden wurde, die sich für eine typologische Klassifikation eignen, kann man von dem gesamten Komplex vorläufig nicht mehr sagen, als dass er epipaläolithischen Alters ist. Die kulturelle Einreihung wird erst nach Gewinnung eines grösseren Artefaktenkomplexes möglich sein.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976.

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : Bronzová přezka ze slovanského sídliště v Mutěnicích
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Guttwaldov, provoz 34 -
Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné